

VARGGROPEN VID EVEDAL

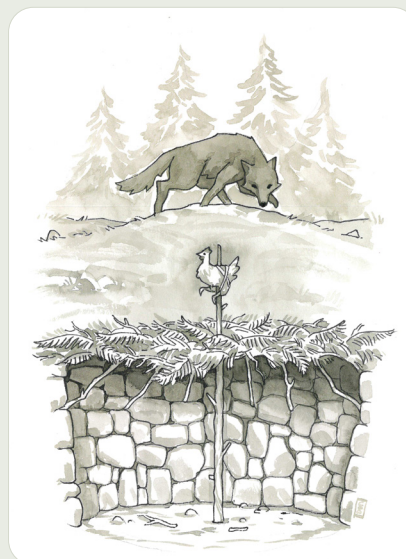
Från medeltid och fram till mitten av 1800-talet var det gott om varg i hela Sverige och bönder och torpare hade stora problem med att vargar tog boskap. Redan på 1200-talet påbjöd därför landskapslagarna att bönderna skulle ha redskap för och delta i vargjakt. Senare utsågs också en skalfogde i varje socken som hade i uppgift att sammankalla till jakt. Metoderna och vapnen man använde sig av var nät eller varggarn som det också kallades, vargspjut, längre fram skjutvapen, saxar och fångstgropar.

Jakten med grop fungerade så att man satte en stör mitt i gropen vid vilken man band en åtel i form av en höna (ofta levande) eller ett köttstycke. Tunna grenar, mossa och gräs lades över gropen. När sedan vargen kom för att ta bytet på stören föll den i gropen, ur vilken den inte kunde ta sig upp utan avlivades på plats. Ofta placerades groparna nära gårdar eftersom vargen höll till nära bebyggelse där det fanns tamboskap, men också för att underlätta om man skulle vittja den ofta.

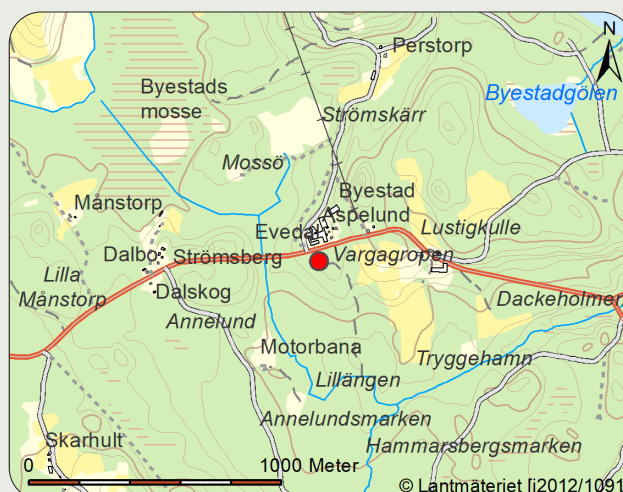
Varggropen i Evedal är 4 meter i diameter och omkring 3 meter djup. Den är stensatt och en välbevarad lämning från tiden när jakten på varg hörde till det vardagliga livet. I Jönköpings län finns 177 registrerade fångstgropar och fem av dem ligger i Korsberga socken.

1864 förbjöds jakt med varggrop och vid den tiden hade också populationen av varg minskat drastiskt bland annat på grund av ökat jaktryck och brist på villebråd. Nu är vargen fridlyst i Sverige.

Det går inte att nämna ordet varggrop utan att de flesta ser Emil och drängen Alfred framför sig och hur de gräver en grop, täcker över den och sätter en lækker korg på en stör i gropen. Att de sedan fångade en girig ”kommandora” i stället för en varg i gropen gav berättelsen en utmärkt sensmoral.

En varggrop som betats för att fånga en varg. De lodräta stensatta väggarna hindrade vargen att ta sig upp. Teckning: Calle Odeén.

Varggropen i Evedal, Korsberga socken. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 85

Fornlämning: L1973:2626

HITTA HIT

Evedal 2,5 km NÖ om Korsberga.
Ta väg nr 776 cirka 2,3 km österut från norra Korsberga.

Koordinater:
N 6353193 / E 509417 (SWE-REF 99 TM) // N57.321567, E15.156396 (WGS84)

Se även <https://app.raa.se/open/fornsok/>. Sök med L-nummer ovan.

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgårdar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

